

Інтерв'ю для «РШ»

Наталія Клокар: «Завдяки науково-педагогічному проекту «Інтелект України» здійснено прорив у підготовці наших дітей»

Інтерв'ю з директором Департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації, доктором педагогічних наук, професором Наталією Клокар

– Наталіє Іванівно, нині на Київщині діє найширша мережа загальноосвітніх навчальних закладів, охоплених проектом «Інтелект України». Якими були міркування щодо його впровадження?

– Варто наголосити, що перш ніж ухвалювати відповідальне рішення про початок експерименту, я надзвичайно вдумливо ознайомлююся з ним і як науковець, і як практик. Сьогодні освітній простір України досить насичений експериментальною діяльністю, однак не всі експерименти, на жаль, мають таке міцне дидактичне підґрунтя, як проект «Інтелект України». Це виявилось найбільш переконливим аргументом на його користь. Спрацювало й те, що погляди автора та одного із розробників експерименту Ірини Володимирівни Гавриш були суголосні нашій обов'язковій умові: навчання і підготовка вчителів до роботи в експериментальних класах мають здійснюватися за її участю. Привабливою щодо співпраці з доктором педагогічних наук, відомим ученим-дидактом була і її позиція відданості школі, розуміння положення «наука – для школи», яке є визначальним і для нас.

– Якими є особливості розвитку проекту на Київщині?

– Перші узагальнення експериментальної діяльності засвідчили, що проект у Київській області стартував успішно. І це не дивно, адже вчителі у нас талановиті, здатні впроваджувати і самостійно створювати інноваційний продукт. З урахуванням власного практичного досвіду зазначу, що діяльний компонент проекту є підґрунтям педагогічної роботи справжнього вчителя, який працює творчо. Тож освітян, які перебувають у постійному пошуку нового, не треба було переконувати. Серед тих, хто відгукнувся, вибрали кращих і відданіших, і замість запланованих десяти шкіл до експерименту долучилося дванадцять. Його результативність дала змогу ширше впроваджувати проект у загальноосвітніх закладах області, діяльність яких сама стала справжньою рекламою і зумовила великі запити

щодо нього. Усвідомлюючи, що це експеримент, ми поступово підходили до його реалізації. Тут не могло бути масовості. Та вже наступного року було задіяно 19 шкіл, а кількість класів, у яких навчалося майже 500 учнів, збільшилася до 21. Цього року в проекті взяли участь 33 школи з майже тисячним контингентом учнів.

– За ідеями розробників, дидактична модель навчання учнів початкової школи, що становить основу проекту, спирається на чотири «кити». Які, з Вашого погляду, особливості експерименту? У чому, так би мовити, його родзинка?

– Насамперед, і я на цьому вже наголошувала, варто відзначити науково обґрунтовані дидактичні засади проекту, що є важливою складовою успіху і водночас його головною умовою. Є такі непереможні речі, як, скажімо, сонце, що сходить кожного ранку, і ми не в змозі це змінити. Так само дидактика вічна, як світ, і коли вибудовувати навчальний процес, забуваючи про це, ми не отримаємо потрібного результату. Наслідуючи західні методики, що спираються переважно на психологічні аспекти, ми вихолостили дидактичні. Водночас завдання школи – навчити дітей оперувати знаннями, які вони повинні опанувати на певний період розвитку, аргументувати власні погляди з опертям на принцип науковості. До того ж, проект «Інтелект України» передбачає використання новітніх методичних підходів, ІКТ, без якого не може бути сучасного уроку. Переконана, ми маємо відійти від поняття «урок», адже тепер це навчальне заняття, що охоплює різні форми проведення, які добирає сам учитель і які мають відповідати сучасним вимогам розвитку дитини, зокрема, як і передбачається проектом, обдарованої.

– Тож яким має бути вчитель, готовий до роботи в рамках проекту?

– Це питання потребує уваги, адже сучасні школярі надзвичайно допитливі, непосидючі. Обдаровані ж діти – особливі, з ними складно працювати, і не кожний учитель на це здатний. Тому ми розпочали проект з підготовки кваліфікованих кадрів, без яких, навіть за умов наявності гарної матеріальної бази, сучасного науково-методичного забезпечення, зокрема використання аудіо- та відеозасобів,

будь-які експерименти приречені на провал. Спілкуючись з учителями під час навчання, я переконалася – вони в захопленні, адже цей проект здійснив прорив у підготовці наших дітей. Він також добре «накладається» на нові державні стандарти початкової освіти. У ньому закладено інтегрований підхід до формування наукової картини світу, зокрема і на основі міжпредметних зв'язків. Важливо, що проект є доступним для всіх дітей, які мають і відчувають внутрішній потенціал щодо особливих досягнень. На їх виявлення і подальший супровід спрямована методика проекту, що дає цілісне уявлення про обстеження і вивчення особистісних задатків. У цьому експерименті спостерігаємо і професійне зростання вчителів, зокрема шляхом менторства, коли не лише розробники проекту, а й учасники другого–третього року експерименту навчають педагогів-початківців.

– 3 якими побажаннями чи пропозиціями Ви б звернулися до розробників проекту?

– Важливо, щоб Ірина Володимирівна зі своєю командою продовжували його розроблення для середньої і старшої школи, що забезпечить реалізацію результатів проекту в нових державних стандартах. Сьогодні кількість дітей з швидким реагуванням, які потребують більше знань і уваги, зростає, і не підготовленому вчителю буде складно працювати з учнями початкової школи, особливо зі старшими дітьми,

коли в них починаються фізіологічні зміни і вони стають вразливішими, педагогічно проблемними. Тож необхідно з першого класу навчати, як мислити і долати перешкоди, готуючись до середньої школи і профільного або поглибленого навчання. Відзначу відповідальність розробників проекту, адже в історії педагогіки відомі випадки, коли гарні експерименти залишалися на рівні початкової школи і раніше окреслені підходи не набували розвитку. У такому разі губляться і батьки, і діти, для яких починається психологічний злам.

Я щиро вдячна авторам за громадянську позицію, адже проекти, зміст навчання яких ґрунтується на культурі й традиціях нашого народу, сприяють формуванню патріотів, еліти нації, примножують інтелект України. Автори проекту вірять в наших дітей разом із нами, вчителями Київщини. Велика подяка Міністерству освіти і науки за те, що Київському обласному інституту післядипломної педагогічної освіти було довірено підготовку вчителів до роботи в проектних класах, а також пресі за висвітлення ідей проекту, адже виховувати треба на позитиві.

– Дякуємо за цікаву розмову, Наталіє Іванівно. Сподіваємося на подальшу плідну співпрацю.

*Інтерв'ю підготувала
Анжеліна ПУГАЧ*

Георгій Даниленко: «У проекті імпонує те, що в рамках високої технологізації створено умови емоційного впливу вчителя на розвиток дитини»

Інтерв'ю з доктором медичних наук Георгієм Даниленком

– Георгію Миколайовичу, як Ви долучилися до науково-педагогічного проекту «Інтелект України» і що передбачає Ваша діяльність?

– Очолити групу медико-психологічної підтримки проекту мені запропонувала його автор Ірина Володимирівна Гавриш. Йшлося насамперед про те, щоб з погляду здоров'язбереження школярів надати оцінку організації навчально-виховного процесу, умов, в яких діти перебувають, їхнього стану під час навчання. Зазначу, що поняття «умови» розуміється як об'єктивне оточення учнів, частково психологічне і соціальне довкілля, а «стан дітей» – як стан їхнього здоров'я та медико-соціальні аспекти життєдіяльності. Перспектива участі в проекті виявилася надзвичайно привабливою, оскільки

це збігається з проблематикою досліджень відділу гігієни дітей шкільного віку та підлітків Інституту охорони здоров'я дітей і підлітків НАМН України, який я очолюю. Упродовж дев'яноста років Інститут займається проблемами здоров'язбереження дітей і підлітків від 6 до 17 років, а наш відділ досліджує проблеми школи починаючи з 40–50-х років минулого століття. Ми активно співпрацюємо з навчальними закладами в цьому напрямі, зокрема щодо питань працездатності учнів. Перше враження від проекту було пов'язане із зацікавленням. Коли ж ми побачили, як проблеми піклування про здоров'я школярів вирішуються на практиці, зрозуміли, що ці підходи нам імпонують, оскільки в них багато нового для лікарів, передусім з погляду профілактики. Участь дітей у проекті відкриває для них великі можливості, однак питання здоров'язбереження потребують пильної уваги. Це пов'язано переважно